

кники бакалавріату працюють у певному напрямі, що раніше часто відбувалося під час навчання в рамках прикладних дослідницьких проектів. У магістерських програмах йдеться про подальше підвищення кваліфікації, необхідної для роботи керівника, а також про спеціалізацію у бібліотечних, культурних, медіа- та інформаційних установах. Під час навчання у магістратурі спеціальність, отримана у бакалавріаті, вивчається поглиблено або ж з'являється нова спеціалізація. Професійною метою магістрів є про-

фільні та більш відповідальні посади або отримання особливих завдань чи проектів. Такі проекти можуть інтегруватися у галузі, наприклад, довготривалого збереження архівів чи автоматичної індексації, бібліотечної педагогіки чи менеджменту музичної інформації або реалізовуватися під час розробки нових видів послуг.

Переклала **К. Міщенко**

ДИСКУТУЄМО

**У ВІДПОВІДЬ НА СТАТТЮ І. ХЕМЧЯН
«ЕКСПЕРИМЕНТ, ЩО НАДТО ЗАТЯГНУВСЯ»**

У статті І. Хемчян „Експеримент, що надто затягнувся”¹ висловлено ставлення працівників Державної науково-педагогічної бібліотеки (ДНПБ) ім. В.О. Сухомлинського щодо експерименту з об'єднання публічних і шкільних бібліотек у сільській місцевості Рівненської області – загалом негативне. Проте не наведено жодних даних стосовно вивчення роботи бібліотек в умовах об'єднання чи бодай думки громади, учнів, учителів. На жаль, працівники ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського так і не знайшли можливості відвідати книгозбірні Рівненщини та взяти участь в обласному семінарі на запрошення Рівненської державної обласної бібліотеки (РДОБ) у травні цього року. І марними є обговорення на такому високому рівні, як всеукраїнські наукові і науково-практичні конференції, питань роботи бібліотек в умовах об'єднання без представлення результатів досліджень, аргументів «за» і «проти». А матеріали про досвід бібліотек Рівненщини не раз публікувалися в місцевій та центральній пресі (більше 30 публікацій).

РДОБ систематично проводить вивчення думки вчителів, учнів, сільського населення. Результати останнього опитування (450 осіб), здійсненого у червні цього року в Костопільському та Демидівському районах, засвідчили, що директори шкіл, педагоги схвально відгукуються про роботу бібліотек на допомогу навчальному процесу. За наявності комп'ютерних класів у школі, бібліотекарю надається АРМ для обслуговування учнів та вчителів. Немає протиріч у складанні графіків роботи (вони узгоджуються з директорами шкіл), тим більше з «поєднанням функцій просвітницької, соціокультурної з навчально-виховною», як відзначено у статті. Бібліотека на селі створена для громади, членами якої є учні, вчителі і батьки. І найвищою оцінкою діяльності бібліотеки є думка громади. Саме за її участю й організовується робота книгозбірень у сільській місцевості. Зміна суспільних, соціально-економічних відносин, безумовно, не могла не позначитися на організації роботи бібліотек, а отже, віддзеркалюючи ці відносини, мають змінюватися і підходи до організації їх-

нього функціонування. Внаслідок реорганізації мережі, яка відбулася в Рівненській області, змінилася модель бібліотеки та незмінними залишилися функції – як публічної, так і шкільної книгозбірень.

Р. Щербан

Очевидно, автор статті п. І. Хемчян не володіє інформацією щодо інфраструктури сьогодишнього села. У більшості населених пунктів Рівненської області проживають у середньому 500-600 жителів. У школах цих сіл навчаються від 50 до 150 учнів. Невеликими в них є й учительські колективи. Спостерігається зменшення учнів у загальноосвітніх школах, і, зважаючи на демографічну ситуацію, ця тенденція буде зберігатися. А відповідно до «Методичних рекомендацій із питань порядку формування штатів загальноосвітніх навчально-виховних закладів» (лист Міністерства освіти і науки України №1/9-234 від 19.06.2001), у Рівненській області частина сільських шкіл змогла б ввести в штат бібліотекаря лише на 0,5 або менше ставки. Постає запитання: Чи зможе за таких умов бібліотекар у шкільній бібліотеці села реалізувати поставлені автором статті завдання?

Щодо експерименту, то Постановою колегії Міністерства культури і туризму України від 30.11.2006 року №11/3 «Про моделі бібліотечного обслуговування у сільській місцевості з урахуванням сучасної економічної та соціокультурної ситуації» експеримент визнано таким, що відбувся, і ніяких заборон щодо роботи бібліотек в умовах об'єднання не було. Зважаючи на те, що експеримент сприяв збереженню мережі загальнодоступних бібліотек у сільській місцевості, переведенню працівників публічно-шкільних бібліотек на повні ставки, а також економії бюджетних коштів, головою Рівненської обласної державної адміністрації В. Матчуком дано доручення від 15.04.08 за № 1238, в якому передбачено «не допускати процесів децентралізації, закриття та реорганізацію сільських публічно-шкільних бібліотек-філій». Отже, бібліотеки Рівненщини після завершення експерименту продовжують працювати в умовах об'єднання.

¹ Бібл планета. – 2008. – № 2. – С. 25-26

РДОБ спільно з обласними бібліотеками для юнацтва та для дітей як потужні методичні центри регіону здійснюють заходи на допомогу розвитку бібліотек, упровадженню нових інформаційних технологій, підвищенню кваліфікації бібліотечних працівників. Це, в кінцевому підсумку, сприяє підвищенню рівня роботи публічно-шкільних бібліотек на допомогу навчально-виховному процесу, інформаційній грамотності учнів та вчителів, доступу до інформації.

В області автоматизовано 33 публічно-шкільні бібліотеки, 12 підключено до Інтернету.

Реалізуючи Державну цільову соціальну програму «Школа майбутнього» на 2007-2010 роки, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2007 року № 1071, публічно-шкільні бібліотеки вважають одним із основних напрямів своєї діяльності інформаційне забезпечення розвитку якісної освіти та виховання творчої особистості, здатної до самовдосконалення. Головною метою для реалізації поставлених цілей стало формування регіонального інформаційно-освітнього середовища.

Центром організації всієї роботи є РДОБ, яка за участю обласних бібліотек для дітей та для юнацтва формує веб-сайт „Освітній навігатор” (<http://navigator.rv.ua/>). Це електронний путівник освітніми ресурсами. Кожна із згаданих установ самостійно розвиває та наповнює свій розділ. Партнерами у формуванні веб-сайту стали управління освіти і науки Рівненської ОДА, управління освіти Рівненського міськвиконкому, Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Мала академія наук учнівської молоді.

Завітавши на веб-сайт у розділ „Хочу знати”, діти молодшого шкільного віку знайдуть все про безпеку життєдіяльності людини та її навколишній світ: про СНІД та наркоманію, стихійні лиха, шкідливість алкоголю і куріння, самозахист у небезпечних ситуаціях. „Бібліоліцей” – так називається інший розділ сайту для учнів середніх навчальних закладів. Це інформація на допомогу у вивченні творчості українських та зарубіжних письменників.

На сайті подано цікаві, корисні відомості для вчителів, які викладають різні предмети, поради батькам у вихованні дітей: „Як знайти підхід до внутрішнього світу дитини”, „Як зростає сучасна молода людина” тощо. Стануть у пригоді посилання на електронні бібліотеки та веб-ресурси.

Розділ сайту „Освітня Рівненщина” наповнюється за участю установ галузі освіти м. Рівного. В Інтернеті представлено каталог робіт учасників Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук учнівської молоді, дослідницькі праці талановитих учнів навчальних закладів області, педагогічні інновації освітян. Розвиток цього розділу сайту дасть можливість популяризувати кращі здобутки педагогів та учнів Рівненщини через Інтернет.

Сучасні бібліотеки нового типу будують на Березнівщині. Тут ще два роки тому на сесії районної ради було підтримано програму створення „Корпорації бібліотечних медіа-центрів”. Нинішнє керівництво району – голова райдержадміністрації В. Іванов та його заступник

В. Лашта – добре розуміють, що тільки сучасна бібліотека може забезпечити інтелектуальний та культурний розвиток, постійне духовне самовдосконалення особистості як найвищої цінності нації, створення системи безперервного навчання. Тому й виділялися протягом двох років кошти на комп’ютеризацію установ. Завдячуючи начальникові районного відділу культури М. Семеновичу та директору Березнівської централізованої бібліотечної системи Л. Гарбар, сьогодні в центральній районній бібліотеці, районній бібліотеці для дітей, а також у публічно-шкільних бібліотеках загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій м. Березне та в селах Балашівка і Городище створено десять медіа-центрів.

Сучасні комп’ютери, принтери, сканери, мультимедійні пристрої, телевізори з плазмовим екраном, цифрові фотоапарати, швидкісний Інтернет, якими оснащені медіа-центри, сприяють творчому розвитку дітей, запровадженню інноваційних освітніх технологій у навчально-виховний процес, підвищенню професійного рівня педагогів.

Традиційні фонди – книги, періодика – доповнюють документи на електронних носіях (CD і DVD): навчальні та навчально-допоміжні, в т. ч. електронні енциклопедії, словники, мультимедійні уроки, віртуальні музеї, аудіо-, відеоматеріали для створення учнівських робіт; навчальні програми забезпечення (з обробки графіки та відео-виданичі); електронні повнотекстові бази даних, зокрема власні електронні каталоги. Кожний медіа-центр має веб-сторінку, яка в Інтернеті об’єднана в „Медіа-світ. Березне” (<http://berezne.libg.rv.ua/>).

„Бібліотечний медіа-центр” – цілісна інформаційна медіа-система служб школи, яка охоплює учнів і вчителів, де б вони не працювали – в навчальних класах чи в бібліотеці. Для прикладу: через локальну мережу з будь-якого автоматизованого робочого місця гімназії м. Березне педагог може заглянути у віртуальний „Портфель вчителя”. Тут для нього зав. бібліотекою В. Дзюбак представляє списки електронних ресурсів – CD, DVD та з Інтернету, перелік статей і книг, які допоможуть зробити урок цікавішим та змістовнішим. Завжди переповнений інформацією „Учнівський ранець” для учнів гімназії, які навчаються у Малій академії. Тісно співпрацює бібліотечний працівник загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 2 О. Старовойт із Центром естетичного виховання школярів – Малою академією народних мистецтв та ремесел. Вона шукає у різних джерелах необхідну інформацію для студії вишивання, лялькового театру, вокального і танцювального колективів. Очолює медіа-центр школи заступник директора з позакласної роботи І. Стахнюк. Віртуальні уроки, «подорожі» Інтернетом стають звичними для користувачів медіа-центрів.

Координує взаємодію медіа-центрів Березнівщини медіа-центр центральної районної бібліотеки. На його веб-сайті можна знайти повнотекстові документи в Інтернеті/Інтранеті, електронні каталоги, інформацію про нові надходження документів, у т. ч. на електронних носіях, кращий досвід педагогів регіону. Розділ сайту „Школа грамотності” включає методичні матеріали для бібліотекарів, вихователів та батьків на допомогу розвитку читан-

ня, він сприяє вихованню інформаційної культури учнів, знайомить з цікавою літературою для індивідуального і сімейного читання. На „Форумі” обговорюються питання, які хвилюють молодь: „Твій погляд на проблему”, „Твої думки про...” тощо.

Спільними зусиллями спеціалістів всіх медіа-центрів готується Інтернет-газета „Планета 10”. Про події, які відбуваються в „Медіа-світі Березно”, інформують „Новини”.

Управління розвитком регіональними інформаційно-освітніми ресурсами забезпечує координаційна рада за участю спеціалістів обласних бібліотек та установ освіти, керівників медіа-центрів. На веб-сайті „Освітній навігатор” працює консультативний центр. Надається практична та консультативна допомога в діяльності медіа-центрів під час виїздів на місця. На базі РДОБ діє тренінг-центр, де систематично підвищують кваліфікацію медіа-спеціалісти.

Зроблено лише перший крок на шляху до формування регіонального інформаційно-освітнього середовища. До 2010 року планується створення медіа-центрів у публіч-

но-шкільних бібліотеках всіх районів області, організація Регіонального інформаційно-освітнього порталу.

Звісно, не все так просто, є чимало проблем. І перш за все, – через людський фактор, неготовність спеціалістів працювати з новими технологіями. Застарілі комп'ютери, відсутність Інтернет-зв'язку унеможливають створення бібліотечних медіа-центрів в частині публічно-шкільних бібліотек.

Майбутнє бібліотек – формування електронних ресурсів на корпоративних засадах установ та організацій різних видів і форм власності. Це потребує додаткових зусиль, хороших менеджерських якостей, якими мають оволодіти бібліотечні працівники. Та найголовнішим є нове сучасне мислення, руйнування сталих відомчих стереотипів, прискорення динаміки впровадження в практику нових інформаційних технологій. Беззаперечним є той факт, що створення регіонального інформаційно-освітнього простору Рівненщини, його розвиток є об'єктивною необхідністю сьогодення.

КОНФЕРЕНЦІЇ. СЕМІНАРИ. ЧИТАННЯ

СУЧАСНИЙ ЧИТАЧ І БІБЛІОТЕКА

15-18 вересня 2008 р. у трьох містах Автономної Республіки Крим – Сімферополі, Євпаторії, Бахчисараї – відбулися засідання круглого столу „Сучасний читач і бібліотека”.

Такі робочі зустрічі-наради директорів державних та обласних універсальних наукових бібліотек Міністерство культури і туризму України проводить щорічно. Цього року захід відбувся у форматі круглого столу, учасники якого мали на меті:

- проаналізувати діяльність публічних бібліотек України у 2007 – першій половині 2008 року;
- визначити стратегічні напрями розвитку бібліотечної галузі;
- ознайомитися з організацією роботи Кримської республіканської установи (КРУ) „Універсальна наукова бібліотека ім. І.Я. Франка” у новозбудованому приміщенні;
- вивчити досвід діяльності публічних бібліотек у місцях компактного проживання національних меншин і народностей.

Розпочалася робота круглого столу у КРУ „Універсальна наукова бібліотека ім. І.Я. Франка” (м. Сімферополь). Участь в його урочистому відкритті взяли представники Уряду Криму, науковці, видавці, студентська молодь.

У своєму виступі Міністр культури і мистецтв (МКіМ) АРК **О. Єрмачков** наголосив на важливості завершення 16-річного будівництва нового будинку КРУ „Універсальна наукова бібліотека ім. І.Я. Франка», оскільки це поклато початок процесу повернення сюди читачів та активізувало роботу всіх кримських книгозбірень із керівниками місцевих адміністрацій. Особливу подяку Міністр висловив на адресу сільських бібліотек, які в нелегких економічних

умовах зберегли свої фонди і читачів, та пообіцяв, що МКіМ АРК буде надавати їм всіляку допомогу.

Г. Кириченко

Генеральний директор НПБУ **Т. Вилегжаніна** нагадала присутнім, що основні теми щорічних робочих зустрічей директорів державних та обласних універсальних наукових бібліотек, які проходять, починаючи з 1991 року, завжди були актуальними і злободенними для діяльності публічних бібліотек України. У своєму виступі Т. Вилегжаніна висвітлила основні результати соціологічного дослідження „Публічні бібліотеки в соціокультурному просторі регіону”, здійсненого фахівцями НПБУ.

Презентація КРУ „Універсальна наукова бібліотека ім. І.Я. Франка», яку провела її директор **Л. Дроздова**, викликала неабияку зацікавленість усіх без винятку учасників круглого столу. Фахівці бібліотеки нині мають можливість працювати і обслуговувати користувачів у світлих і просторих приміщеннях нової будівлі, зі смаком обладнаних новими бібліотечними меблями та сучасною комп'ютерною і розмножувальною технікою, засобами охорони, відеоспостереження та пожежогасіння. Сімферопольські колеги ділилися своїм досвідом, розповідали про проблеми, з якими зіткнулася бібліотека при переїзді до нового приміщення, про перспективи подальшого розвитку свого закладу.

Наступного дня круглий стіл продовжив свою роботу у приміщенні Євпаторійської центральної міської бібліотеки ім. О.С. Пушкіна. Перед початком засідання колектив бібліотеки показав міні-виставу, сюжет якої розповідав